

Pályázat az Új Színház vezetői munkakörének betöltésére

rövidített változat

Írta: Can Togay János és Suba János

ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen pályázat igyekszik megfelelni a kiírás formai kritériumainak, ugyanakkor végső eredményként gyökeres átalakítást céloz meg az Új Színház művészi és fenntartási módjában. Elképzelésünk szerint, és a pályázati kiíráshoz igazodva tervünket a jelenlegi struktúra rövid távú megőrzése mellett valósítanánk meg fokozatosan. Célunk, hogy e művészeti és gazdasági átalakítással egy az eddigiektől jelentősen eltérő új intézményt hozzunk létre, amely egyben a Színház, mint kulturális hely fogalmát és gyakorlatát is jelentősen átalakítja. Javaslatunk meggyőződésünk szerint lényegi módon gazdagíthatja Budapest kulturális kínálatát, dinamizálhatja a hagyományos értelemben vett színház- és más kulturális formátumok interakcióját és megfontolandó mintát nyújthat az önfenntartó művészeti intézmények kialakítása tekintetében.

Tervünk egy olyan projekt alapú színtér létrehozása, amely a leginkább elterjedt színházi intézmények és formátumok mellett és azokon túllépve egyfajta 21. századi varietéként mind intézményi felfogásában, mind pedig saját formátumaiban is dinamikus, nyitott, műfajkevert, ha úgy tetszik multidiszciplináris és multimédiális szemléletű kulturális helyszíneként, azaz valóban *új színházként* működjön.

Az Új Színházra vonatkozó elképzelésünk meggyőződésünk szerint digitális, multimédiális, valamint a műfajok és diszciplínák határait feszegető korunk szellemisége, állapota és életvitele nyomán születő közönségigényre reflektál, annak ritmusát veszi fel és ezzel a közönséggel kezdeményez párbeszédet.

Ehhez a formailag sokszínű, tartalmilag úttörő igényű, interdiszciplináris szellemiségű koncepcióhoz illeszkedik a színház gazdasági háttérét átalakító, annak működését hosszabb távon önfenntartóvá tevő gazdasági-finanszírozási koncepciónk. Ennek értelmében az Új Színházzal és az ahhoz kapcsolódó, a színház tulajdonában lévő, vagy részlegesen privatizált profitképes kulturális-gazdasági vállalkozásokkal az Új Színház közönsége számára olyan kínálati hálót tervezünk kialakítani, amely a színház központi támogatását előbb részben, majd hosszabb távon teljesen képes kiváltani.

Jövőképünk tehát egy olyan Új Színház, amelyben a kor témáit, ellentmondásait, pulzusát kitapogató, egész Magyarországra és még messzebb kitekintő, műfaji és műfaj határokon túllépő előadások, multidiszciplináris és multimédiás színpadi produkciók, események, eseménysorozatok, rendezvények stb. váltják egymást hagyományos formátumú színházi előadásokkal, valamint e művészeti és cross-diszciplináris tevékenységekkel olyan jelentős közönségbázis kialakítása, amely az Új Színház köré épülő, integrált (részben online) kulturális, életmód, kommunikációs, produkciós, gasztronómia, divatipari stb. szolgáltatásaihoz is szorosan kapcsolódik.

Pályázatunk értelmében Can Togay János jelöltünk az ügyvezetői posztra, de terveink szerint Suba Jánossal de facto kettős vezetést kívnunk megvalósítani, ahol előbbi ügyvezetőként a tartalmi, utóbbi menedzserigazgatóként a gazdasági-intézményi aspektusokért felel, illetve kettőn közösen felelnek a

fenntartó felé a jelen pályázatban foglalt komplex koncepció megvalósításáért.

AZ ÚJ SZÍNHÁZ - EGY ÚJ, KREATÍV SZÍNHÁZI VÁLLALKOZÁS – CAN TOGAY JÁNOS

- minden, ami színpad - mindenkinek, aki néző -

1.

A Parisiana Mulató Lajta Béla tervei szerinti elkészülte és megnyitása óta eltelt több mint száz évben sok víz folyt le a Dunán. Ha elmondható, hogy az utóbbi száz évben Budapest számos változáson esett keresztül, akkor a mostani Új Színház épületében egymást váltó orfeumi és színházi intézmények váltakozásaira ez fokozottan áll. Parisiana, Kristálypalota, Táncpalota, Revüszínház, Blaha Lujza Színház, a Nemzeti kamara színháza, Kamara Színház, Művész Színház, Úttörő Színház, Ifjúsági Színház, Jókai Színház, Thália Színház, Bartók Színház, Gyermekszínház, Arany János Színház végül Új Színház. Minden elnevezéshez természetesen tartalmi változások, elképzelések, működési, műfaji módosítások, színház-típusok is tartoztak és tartoznak. A változatos sorban nem mellékes, hogy a színház jelenlegi főigazgatója is eredetileg újabb névváltoztatáson gondolkodott.

Még a gyakran neveket és funkciókat váltó budapesti színházak, a letűnő és új társulatok történetének közegében is feltűnik ennyi változás, ilyen sok újrakezdés. Mi lehet az oka az Új Színház - azonosítsuk ez utolsó, szerintem szerencsés névválasztással az intézményt - folyamatos átalakulásainak, egyfajta, már-már természetévé vált állhatatlanságnak? Csak annyira változott, mint minden más fővárosunkban? Vagy a mulatóból, orfeumból színházzá való átalakítása - akár csak az Arizóna esetén - volt az „ösbűn”? A többi színház viszonylagos stabilitása fényében érzékeljük a volatilitást? Vagy mert a nagyobb színházak jelentős főútvonalak mellett, kiemelt tereken fogadták közönségüket, nem mintegy a fény elől rejtőzködve egy kisebb utca második sorában? Vagy a történelmileg kialakult színházi profilok között nem nyílt további stabil piaci-művészeti kínálati rés? A színház belső történetét jobban ismerőknek ezeken túl is van bizonyára számos feltételezése vagy akár magyarázata. Mindesetre érdekes és feltűnő módon keresi az Új Színház mindenkori hivatását Budapest kulturális szövetében. De ha már így alakult, talán jól is van ez így. Nem tartom eleve elvetendőnek, ha egy intézményre az újrakezdések jellemzőbbek, mint az álladóságra építő hagyomány. Pontosabban az újrakezdések is egyfajta hagyománnyá válhatnak, inspirálólággá hathatnak, ha nem kellenélük, értetlenkedve, hanem kíváncsian nézünk eléjük. Tudom, ismerem Budapestet, sokat kíván, aki ilyen pozitív hozzáállást vár a minden kákán csomót kereső pesti krakélértől. Mindezzel együtt ez a krakéler egyben része annak a feltűnően nagyszámú, elkötelezetten színház-és eseményszerető közegnek, amely mindenkinek ellenére estéről estére megtölti a legkülönbébb budapesti kulturális helyszíneket, és olykor hasznos tamaskodásával együtt is végül alámerül az elfogulatlan budapesti nézők seregében, amelyik alapvetően mindig nyitott az újra.

2.

Egy vonalban az Operával, az Andrásy-úti volt Balettintézet pompás épülete mögött, karnyújtásnyira a volt budapesti gettótól, és így egyben az emült évtizedekben váratlanul felvirágzott, egyedülálló, fiatalok és turisták látogatta szórakozó, és még inkább a Károly krt. környékén éledő kulturális negyedtől, a Deák tér Akváriuma, az Andrásy út könyvesboltjai, kulturális intézményei, a pesti Broadway színházainak szomszédságában, a luxusüzletek és új kézműves boltok, a gyors- és gourmet éttermek vonzáskörzetében - félig árnyékban, félig a fényben húzza meg magát talán kissé túl szerényen az Új Színház gyönyörű art-déco épülete. Ha engem kérdeznek (és egy ilyen pályázatban ez a helyzet), akkor ez az a közvetlen környezet, amellyel az Új Színház kulturális kínálatának elsősorban számolnia kell. Itt fordul meg, itt érzi otthon magát az az összetett, de igényességében és érdeklődésében sok közös vonással rendelkező pesti, illetve Budapestre látogató közönség (és itt nem a legénybúcsúk támolygó brit fiataljaira gondolok), amellyel egy általam elképzelt, kreatív színháznak egyfajta szerződést kell kötnie. Egy olyan hallgatóságos, a színházban tapasztalható produkciók és az arra adott közönség reakciók által rendszeresen megújuló szerződést, amely arra vonatkozik, hogy itt pontosan e közönségét érdeklő témák, formátumok, színpadi műfajok, művészi kihívások, gondolati kalandok kerülnek a hagyományt és az újat ötvöző, érdekfeszítő, izgalmas, eredeti és szórakoztató módon színpadra.

3.

Az elmúlt években, évtizedekben a technológia, az életmód változásával, új generációk megjelenésével az élet minden területén a hagyományos formátumok mellett párhuzamosan számtalan új formátum és közvetítő (médiium) is kialakult, amely egyre nagyobb teret követel magának, anélkül azonban, hogy - amint az a forradalmi fordulatoknál gyakran lenni szokott - megfosztaná az addigiakat létjogosultságuktól. Ellenkezőleg egymás mellett élnek, hol pedig megtermékenyítik egymást. (Ez utóbbi egyébként nem újdonság, talán csak az intenzitás tűnik fel) Csak érzékeltetésképpen: a hagyományos sportágak mellett megjelentek az eleinte megmosolygott vagy borzadállyal szemlélt úgynevezett extrém sportágak. Aztán a komolytalan gyermekjátéknak tűnő utcai gördeszkából jegyzett nemzetközi versenysportág lett, és most nem sorolom többi extrém sportot tételesen, a BMX kerékpártól az ejtőrepülésig, a szupermaratontól a parcours-ig. Vagy hogy a ezeken is túllépő, fúziós vagy virtuális formátumokat említsem, mint a sakk-boxot, vagy a game-versenyeket, ahol fiatalok nem a valódi, hanem a virtuális világban teszik próbára ügyességüket és tesznek olykor komoly profitra szert.

Hasonló utat tett meg az utcai művészetek műfajában például a rap, vagy a hiphop. Múló divatnak tűnt és mostanra, nem csak állandó és önálló fesztiválok tárgya, hanem, amint jeleztem megtermékenyítőleg is hatnak. Az utcai műfaj mozgássorai, motívumai beszivárogtak a korszerű balett és mozgásszínház eszköztárába, zenei frázisaik, motívumaik pedig a legkülönbözőbb zenei műfajokban és stílusrétegekben vernek és vertek gyökeret. Vagy említhetném a városatyák rémét, az utcai graffitit, amely mindamellett, hogy továbbra is provokatív és destruktív formáit is őrzi, gyakran átnő a képzőművészeti kiállítóterem világába (Jean-Michel Bastiat, Bansky stb)

De a mozgások nem csupán egy irányúak, nem csak az utca populáris formátumai csiszolódnak általánosan elfogadottá, tartanak úgyszólván felfelé a szociális létrán. A magas művészetben, illetve más elit diszciplínákban születő formai, tartalmi újítások is sokkal gyorsabban ihletik meg a fiatalok vagy egyszerűen a köz kultúráját, mint régebben. Ki gondolta volna, hogy a nyolcvanas évek elit, komolyzenei repetitív szerzeményeinek szelleme és mintázata ilyen gyorsan bevonul a legkülönbözőbb party-zene műfajokba, hogy aztán onnan ismét a kortárs zenébe térjen vissza, most már más köntösben? Ki hitte volna, hogy a halottnak kikiáltott költészeti est a slam poetry-ben otthonra lel a rockzene színpadán is? Vagy hogy hasonló tendenciájú, de egészen más formátum történetét villantsam fel: Az egyetemi előadótermekből és tudományos konferenciákról ugyan ki-ki szöktek a speciális közönség látogatta népszerű tudományos előadásokra a témák és előadók, de hogy a műfaj szabályai szerinti hallatlanul igényes, tömegeket megmozgató szofisztikált show-formátum válik a szellemi teljesítményekről beszámoló előadásokból - ilyenek a világszerte megtartott TED és TEDx események - arra nemigen lehetett számítani. Pedig így lett. Mindemellett az is új jelenség, hogy kerekasztal beszélgetések, tudományos előadások, legyenek azok a közgazdaságtan, a politika, a filozófia, a lélektan, a technológia stb. területéről, amennyiben nagynevű, ún. sztár előadót, sztár-vendéget nyerne meg maguknak, olyan nagyszámú nézőt vonzanak, mint ami régebben népszerű zenekarok vonzerejére volt jellemző.

Az így kialakuló új innovatív formátumok által közvetítve számos olyan tartalom is jelentős közönséget vonz, amelyről pedig azt hittük, nem a nagyközönség érdeklődési körébe tartoznak. Ilyen új formátum például az eredetileg szigorúan professzionális célokra Japánban dán dizájnerek által kifejlesztett, és évek óta növekvő népszerűségnek örvendő, és világszerte terjedő, Magyarországon sem ismeretlen „pecha-kucha“ formátum illetve a pecha kucha estek, amelyek során egy kurátor tíz-tizenkét előadót kér fel hat percnél alig hosszabb előadásokra, amelyeknek kikötése, hogy egymást követő húsz vetített és kommentált kép (képenként 20 másodperc) keretében jönnek létre. A közönség így egy este alatt a legkülönbözőbb hangvételekben a legkülönbözőbb témákkal ismerkedik, amelyeknek ugyanakkor előadói kerete azonban pontosan megegyezik. Számos ilyen (színpadi) előadói fejlemény adódott az elmúlt időkben, amely fokozatosan elhagyja a szakmai terepet és találkozik a közönségével.

A szellemi teljesítmények ilyen színpadiasítása tesz lehetővé olyan műfaji határokon átlépő rendezvényeket, ahol a művészet, a technológia, a tudomány, a szellem egyszerre, egymást érve lehet jelen komplex képet nyújtva és izgalmas betekintést engedve a saját jelenére, szellemi közegére kíváncsi közönségnek. Ilyen komplex rendezvény volt pályázó társammal, Suba Jánossal Pécs, Európa Kulturális Fővárosa számára 2010.ben javasolt, de végül meg nem valósult Szinergia Fesztivál, amely a világ minden részéről hívta volna meg a szellem, a technológia és a művészet kiemelkedő képviselőit, hogy a különböző válságok természetét, vizsgálják meg közösen, és ilyesmi lett végül a budapesti Design Terminál szervezésében nemrégiben megvalósult több napos Brain-Bar eseménysorozat, amely a start-upok világába vezette be a közönséget.

Ilyen, hogy szaporítsam a példákat, és mely példák szaporítása egyáltalán nem független az Új Színházra vonatkozó elképzeléseimtől, a filmfesztiválok megszokott formátuma, a film ún. pitchelése, amelynek során a filmet készíteni szándékozó multimédia kíséretében előadja filmtervét, a tervezett film történetét. Ezen túlmenően - és ezzel már az újabb vagy kevésbé megszokott színházi formátumokhoz is közeledünk, számos helyen és alkalommal találkozhatunk színpadi felolvasókkal is, amelyek egy film forgatókönyvét mutatják be minimális szcenikai felállásban.

Mindehhez hozzájárul és hozzátartozik persze a digitális valóság és média mindent behálózó jelenléte. Itt is a régiek mellett új mediális formák és tartalmak műfajok, formátumok jöttek és jönnek folyamatosan létre - a mozi és a televízió mellett a fizetős vagy közösségi megosztókon közvetített hagyományos formátumok (filmek, rövidfilmek stb) mellett egyre gyakrabban merőben új műfajok alakítanak eddig soha nem látott nézői szokásokat (pl. személyes you tube csatornák, stand-up, magazin stb.) és emelnek akár régebben lenézett műfajokat a magasba - ilyen például a filmsorozatok új hulláma, amelyek ma már a legigényesebb nézőket vonzzák magukhoz.

A különböző közvetlen jelenlét és virtuális alapú médiumok formátumai között ugyanakkor egyre gyakrabban jönnek létre azonos, vagy származékos tartalmakon alapuló, kereszteződő egymást kiegészítő átfedések, ún. cross-mediális lehetőségek. Így a színpadi valóságoknak online események feleltethetők meg és oda-vissza. Például egy gyerekek számára teremtett színpadi elbeszélés hőse további életet élhet online, míg az így alakuló online történet következményei viszont megjelenhetnek a színpadon. Egy ilyen komplex esemény során a gyerekek a nézőtérén azután virtuális eszközök segítségével, vagy élő módon is közvetlenül beavatkozhatnak az élő és/vagy virtuális eseményekbe. Ez a valójában nagyon egyszerű, de már önmagában komplex példa érzékelteti a cross-média lehetőségeit. A technológiai eszközök robbanásszerű fejlődéséről most nem is nagyon ejtünk szót. Csak jelezzük, hogy az augmented reality (okoseszközökön át megjeleníthető valós térben elhelyezett második valóság) a 360 fokos vetítés, a multimédia számos eszköze meggyőződésünk szerint „otthon érzi magát” a színházi valóságban.

Hogy ne szaladjon el velünk túlságosan a ló: Természetesen, amit színháznak nevezünk, illetve a drámai és más színpadi műfajok szintúgy és továbbra is „otthon érzik magukat” a színházban. Ez nyilvánvaló. És bárhány formátum, diszciplína vagy műfaj színpadiasítható is a fentiek alapján, a színdarabok színpadiasíthatók továbbra is a leginkább (itt egy mosoly jel következne, ha sms-ben írnánk a tervünket). Ugyanakkor az is feltűnő, milyen sok színpadi műfaj, hangvétel, formátum sokasodik a színpad környékén akár csak az Új Színház budapesti kontextusában. A stand-up otthonra talált a Godot-ban, a Spinozában rövid egyfelvonásosok, költői estek láthatók, a Thália élő rádióadása, a kabaréval próbálkozik, a különböző független színházak műfaji kereteket robbantanak, ott vannak a mozgásszínházak, az új táncsoportok és persze ott a zene, aminek mindig kell a pódium.

4.

Milyen is lehet az az új színházi vállalkozás, amelyet az Új Színházba képzelünk? Olyan, amely a fent felvázolt sokszínű és változatos világnak ad otthont. Amely kitarja kapuit az új színpadi műfajok számára, amely felkutatja és meghívja, szerkeszti és megszervezi, bemutatja és ünnepli a kor szellemét a művésztől a tudományig, a technológiától a társadalmi kihívásokig. Egy színház, amely a hagyományos színházi formák mellett nyitva áll az új formátumok előtt, amely nem riad vissza a műfaji keveredésektől, amely az új technológiákat és új formákat állítja a színpad örök kihívása szolgálatába: élőnek lenni a közösség, a polisz számára, történetekké tenni a konfliktusokat és megjeleníteni a gondolatokat, kérdéseket, izgalmassá, szellemi kalanddá tenni a néző színházi estjét.

Vannak színpadi műfajok, amelyek megújulásra várnak. Ilyen például a Varieté. A Varieté egy olyan színpadi formátum, amely a változatosságot emelte műfaji meghatározásába és tette lényegi természetévé. Ha fentiek fényében valamilyen rokonsági fokot kellene meghatároznom az általam elképzelt Új Színház és a Varieté között, akkor azt mondanám az Új Színház a Varieté nem is olyan távoli rokona. Igaz, azóta sok minden történt, meg is változott a világ, ami elkülönült, mai napság már érintkezik. A frivol és az emelkedett, a hatásvadász és a kifinomult már nem őrzik határaikat, hanem át-átruccannak egymáshoz, keverednek, tudván, hogy a közönség soklelkű és minden érdekli, ami így vagy úgy gazdagítja.

5.

Belátjuk, nem egyszerű ezek alapján valóban pontos képet nyerni az általunk elképzelt színházról. Ennek egyik oka, hogy ez az Új színház valóban nem illeszkedik a Budapesten már létező befogadó vagy saját együttessel rendelkező színházak sorába. Igencsak eltér tőlük, jóllehet soha nem téveszti szem elől tevékenységüket, hiszen számos tekintetben abból is él, ami már létrejött itt vagy ott Budapesten, az országban, vagy a nagyvilágban. Ez az elképzelt Új Színház egyik, azt mondhatnánk szemlélő, szerkesztő összeállító és integráló aspektusa. Ahogy azt szemlélő folyóiratok teszik (pl. Readers Digest), a színház vezetősége, vagy ha úgy tetszik „szerkesztősége“ folyamatosan figyelemmel követi azokat a művészeti, színházi, tudományos, zenei, táncos, technológiai stb. teljesítményeket, amelyek egyes darabjait (olykor egészét is) meghívhatja repertoárjába. Ezeket a részeket, fellépőket, előadókat, témákat határozott színpadi kereteken belül és erős esztétikai foglalatban állítván színpadra jönnek létre az Új Színház Varieté estjei, amelyben a műfajok ugyan egymásba érnek, egymást átfedik, de az est szellemisége tartalmilag és esztétikailag egységes. Az Új Színház Varieté igen munkaigényes színházi est, amelyekre kiemelkedő vendégrendezőket és vendégszerzőket hív meg a színház, akik a saját arcukra, saját műfaji vonzalmaik mentén formálnának minden esetben különleges és a maguk módján látványos Varietéket. A Varietéket ugyanakkor moduljaikat cserélve menet közben is változhatnak. Lehet konferansziéjük, folyhatnak több részben, lehetnek egységesek vagy igen szerteágazóak, fontos, hogy minden alkalommal az eseményre vágyó közönséget meglepjék és felvillanyozzák.

Az Új Színház Varieté, az Új Színház koronaékszere, sajátos műfaja volna. Ezeknek az estéknek struktúrája lehet két részből álló, amelyben pl. egy egyfelvonásos az első rész és a Varieté az est

második felét képezi. Ami a műfajokat illeti, hangsúlyosan a jelen pályázatban érintett formátumok és azok ötvözéséről van szó.

6.

Ahhoz azonban, hogy e fenti, sajátos elképzelésen túl áttekinthetővé és elképzelhetővé tegyem azokat az eseményeket, formátumokat, műfajokat, amelyek a Varietén túl az Új Színház programját elképzeléseim szerint alkotják, és amelyeket a Színház vagy befogadó módon részben vagy egészében prezentál, vagy önmaga szervez, hoz létre, engedjék meg, hogy az alábbiakban egy sor címszót soroljak fel, amelyek kibontása messze túllépne e pályázati írás keretén, de amelyek meggyőződésem szerint érzékeltetik e színházi vállalkozás mibenvoltát.

Összefoglalóan elmondható, hogy az Új Színház Varieté műfaja egy-egy estre vonatkozik csupán, de az Új Színház teljes évados programjai is a „varitét” - a műfaji változatosság elve mentén alakulnak:

vidéki, határon túli, külföldi színházak vendégszereplése, nyílt színi drámaírói versenyek, meghívott improvizációs színház, színpadi felolvasás (scenic reading (film- és színdarab), nyitott színész órák, drámapályázatok, nemzetközi színházi mini fesztiválok, független színházi bemutatók, egyfelvonásos színdarabok fesztiválja, mozgásszínház, bűvészbemutatók, divatbemutatók, zenei estek külföldi színházak bemutatói, történelmi-politikai szimulációs játékok fiataloknak, képzőművészeti estek, képzőművészeti árverések, technológiai bemutatók, pecha-kucha tematikus estek hazai és nemzetközi TED-típusú előadások, beszélgetős show műsorok, stand-up - és kabaré estek, interaktív multimédiás gyermeknapok, gyerekmatiné, könyvkiadók estje, filozófusok éjszakája, költészetmaraton, dzsessz és könnyűzenei estek, rap versenyek, roma művészek estje, kreatív magazin műsor meghívott előadókkal vitaestek, kulinária, gasztronómiai programok, színészek bemutatkozása költészeti estek, slam poetry, sanzon, zene, népzene, start-up bemutatók, határon túli események bemutatása, vidéki városok bemutatkozása, portrék, új zenei műfajok, multimédia installációk, épületfestés, táncszínházak, vendégek partnerintézményekből (multimédiás operamatiné) külföldi estek, együttműködés a budapesti külföldi kulturális intézetekkel, követségekkel folyóirat szerkesztőségek tematikus estjei, új audio-vizuális eszközök innovációk

7.

Fontos szempontnak tartom, hogy az Új Színház saját közvetlen környezetével együttműködve ne csupán az Új Színház épületét töltsse meg élettel, hanem lehetőséget adjon olyan projektek létrehozására, amelyek a színpad fő műfaját, a színdarabot és a színház fő szereplőit, a színészeket más közegek, terek, utcák, éttermek, boltok színháziasításában részt vegyenek. Az Új Színház mögött működő intézmények lehetőséget nyújthatnak ilyen próbálkozásokra.

8.

Fentiekből egyértelmű, hogy a Színház egyik legfontosabb feladata a legszélesebb értelemben vett kulturális élet szereplőivel való kapcsolattartás. Ezeket tételesen felsorolni nem volna célravezető.

Színházaktól tudományos műhelyekig, galériáktól egyetemekig, az Artistaképzőtől a zenekarokig, a Trafótól, Design Termináltól a legkülönbözőbb művészeti, a Cirkusztól az írói akadémiáig, a kulturális és tudományos újságok szerkesztői, a budapesti külföldi intézetek, a technológiai vállalkozások, a jelentős innovációs csoportok, start-upok, a vidéki kulturális intézmények mind lehetséges és elengedhetetlen partnerei az Új színház vállalkozásnak. Éppen ezért terveink szerint az Új Színház állandó színészi társulat helyett projektalapon fogad be előadóművészeket, fellépőket, ugyanakkor művészeti vezetése egy több fős, állandó alkalmazásban levő és projektekre kiegészülő szakreferensi, szerkesztői csoporttal együttműködve alakítja ki bemutatóit.

Konklúzió

Ha a pályázatom motívációjáról esik szó, fentiek fényében azt tudom mondani, hogy ha Budapestnek egy újabb olyan színházra van szüksége, ahol vagy állandó társulattal, vagy meghívott színházi produkciókkal színdarabokat mutatnak be egész évadon át, akkor bizonyára nem én vagyok a legmegfelelőbb pályázó. Ha viszont Budapestnek a többi között egy valóban „új színházra“ volna szüksége, ahol a hagyományos és újító színházi produkciókkal együtt a legkülönbözőbb műfajok - a zenétől, a költészettől a multimédiáig, a show-műsortól a gasztronómiáig, ahol hazai és a nemzetközi előadók, művészek, tudósok, újíók egységes szellemi, esztétikai, színházi közegben jelennek meg, ahol Budapestnek egy pezsgő, sok tekintetben integráló kulturális színhelye alakulhat ki - akkor érdemes megfontolni elképzeléseimet.

Egy ilyen új színházért nagy erővel dolgozva szívesen vennék részt szülővárosom kulturális életében.

AZ ÚJ SZÍNHÁZ - EGY ÖNFENNTARTÓ SZÍNHÁZI VÁLLALKOZÁS – SUBA JÁNOS KÖZGAZDÁSZ

Önfenntartás

Hosszú távú célunk az, hogy művészeti reformhoz igazodó gazdasági reformmal egy gyökeresen új színházi finanszírozási struktúrára vonatkozó kísérletet hajtsunk végre az Új Színházban, mely új út példát, mintát mutathat a magyar színházi-kulturális élet finanszírozási rendszerének megújulása irányába, jelesül az **önfenntartó művészeti intézmény** megvalósíthatóságának irányába.

Profittermelés

A 21. század közönségigényeihez és a közönségváltozásban rejlő lehetőségekhez igazodó gazdasági-finanszírozási reformot kívánunk végrehajtani, és a színház gazdasági hátterét hosszútávon ezzel biztosítani, sőt a működést néhány éven belül önfenntartóvá tenni: a színházhoz kapcsolódó bevétel(profit-)termelő, kultúra közeli, a színházi közönségünk által piaci vásárlóközönségként is igényelt megvásárolható szolgáltatásokat nyújtó – a színház tulajdonában lévő, vagy részlegesen

privatizált - vállalkozásokat alapítani és működtetni és a színház központi támogatását ezen vállalkozások hasznáival kiegészíteni majd a későbbiekben teljesen kiváltani.

A nézők egyben fogyasztók

Leegyszerűsítve azt szeretnénk, hogy a havonta egyszer nálunk háromezerért színházjegyet vásárló „ügyfél” vagy „fogyasztó” a havonta máshol – étteremre, ruhára, fodrászra, szórakozásra, stb – elköltött ötvenezrét, százezrét is nálunk költse el, és az ezekben a költségekben realizálódó profit a színház finanszírozásához járuljon hozzá. A művészeti tevékenység és a hozzáillő gazdasági-vállalkozási szolgáltató háttérkomplexum köré tehát egy olyan többtízezres közönségbázist építünk, amely az Új Színháznak nevezett kulturális centrum “előfizetői”-ként a pénzüket nemcsak az esti nagyszínpadi előadások jegyáaira költik, hanem az Új Színház körüli vállalkozásoknak termelnek bevételt azzal, hogy az Új Színház kávézójában ebédelnek, az Új Színház fodrásza által működtetett menő szalonba járnak új frizurát csináltatni, az Új Színház jelmeztervező műhelyének ruhakollekciójából vásárolnak, hogy az Új Színház reklámügynökségével forgatnak reklámfilmeket az Új Színház művészeinek közreműködésével, az Új Színház dramaturgjainak könyvesboltjában vesznek általuk írt könyveket és az Új Színház hírportáljáról tájékozódnak a kulturális élet történéseiről, az Új Színház saját romkocsmájában buliznak, stb.

A közönségkapcsolat: ügyfélkapcsolat

A korszerű színháznak törzsközönségre van szüksége és közönségét ugyanolyan profi módszerekkel kell megszerezni, és megtartani, mint egy multinacionális szolgáltató cég törzsvásárlóit, előfizetőit. Az Új Színház célcsoportja, azaz vágyott közönsége tág értelemben a budapesti értelmiség, más dimenzióban pedig a budapesti fiatalság. Szűkebb értelemben megszerzendő, s megtartandó közönségünk a budapesti értelmiségi fiatalok (közép és főiskolai és friss diplomás korosztály). A mozik közönsége, a nyári romkocsmák vendégei, a Sziget Fesztivál világzenei színpadának közönsége, a nagy egyetemi könyvtárak látogatói, a Trafóba, a Millenárisra és az A38 Hajóra járók. Az Index, az origo olvasóközönsége, a Facebook és az Instagram, a kulturális híreket és képeket megosztók közössége. Nemcsak bölcsészekre utazunk, nem mondunk le az üzleti élet felé tartó diplomásokról sem: a multinacionális cégek (médiavállalatok és reklámügynökségek, bankok, telekommunikációs szolgáltatók, nagy nemzetközi márkák) tucatjait-százait foglalkoztató képviseleteinek fiatal értelmiségi szakemberei ideális, fizetőképes, hálás és egymást is színházlátogatásra buzdító törzsközönségünk lehet. Ezekhez a csoportokhoz megfelelő kommunikációs csatornákon megtaláljuk az utat, s színházunk rendszeres fogyasztóivá tesszük őket. Ennek érdekében adatbázist építünk, s rendszeres kapcsolatot tartunk velük, hírlevéllel, kedvezményekkel, bónuszpontokkal, VIP premiermeghívással stb. – ahogy az a profi hálózatépítő és törzsvásárló bázist építő cégeknél szokás. Sokkal energia- és pénzigényesebb estéről estére becsalni egy folyamatosan változó közönséget előadásainkra, mint egy akár többtízezres érdeklődő bázisból rendszeres teltházakat csinálni. Az Új Színházban futó előadások jellege lehetővé teszi, hogy magyarul nem értő közönség is rendszeres nézőnk legyen. Külön energiát

fogunk fordítani a ma Budapesten tanuló és dolgozó és a klasszikus magyar színházi világ iránt eddig nem igazán érdeklődő több tízezernyi külföldi fiatalra.

Időzítés

A klasszikus finanszírozási stratégia (központi támogatás + szponzorok) megváltoztatására irányuló kísérletünk lényege tehát, hogy a színház működésében résztvevő szakmai műhelyeket külső bevétel szerzésére azaz profitteremtő működésre tesszük alkalmassá - akár belső akár privatizált formában színház finanszírozását ezen színház-közeli vállalkozások/profitcentrumok működésének hasznából egészítjük ki. Vízióink szerint 5-10 évre becsült időszak alatt a színház működése teljes egészében átállhat erre az új modellre és a színház önfenntartóvá válhat. Az első 5 évben a központi támogatás mértéke, módja és elszámolása változatlan, a jelenlegi szabályozásnak megfelelő. A színház saját szokásos bevételei mellett elsősorban a központi támogatásból működik. Ezen öt éves időszak alatt alapítjuk meg és indítjuk el azokat a saját, illetve vegyes tulajdonú „kultúra-közeli” vállalkozásokat, melyek nem idegenek a színházi működéstől, ugyanakkor profitorientáltak, profitcsinálásra esélyesek, és amelyek összeadott hasznából a színház finanszírozása részben megoldható.

A második öt évben a központi finanszírozás mértéke drasztikusan csökkenhet. A színház tulajdonában lévő vállalkozások bevétele a működési költség jó részét már fedezi. A harmadik öt évben kell a színház köré épülő vállalkozási holdudvar bevételeinek olyan szintet elérni, hogy a központi támogatást teljes egészében és örökre kiválthassa. Ezzel egyidejűleg – köszönhetően a profi marketingszemléletű kommunikációnak és közönségmenedzselésnek, a jegyárakat az európai művészszínházak áraihoz igazítjuk.

Saját vállalkozások

A fokozatosan megalapítandó színház közeli de profitorientált vállalkozások körét az első körben az alábbiakban látom kialakíthatónak és a színház arculatába illeszthetőnek:

- színészügynökség
- szinkronstúdió
- színész-, táncos-, zenész-képző iskola
- jelmez, díszlettervező iskola
- divattervezés, divatkereskedelem
- reklámfilm és játékfilm gyártó produceri iroda
- TV műsor gyártó iroda

- könyvkiadás, CD-DVD kiadás
- reklám- és egyéb kommunikációs ügynökségi tevékenység
- kiadói- és nyomdai tevékenység
- rendezvényszervezés
- koncert és fesztivál szervezés
- vendéglátás
- fodrászat, kozmetika, smink
- online tartalomszolgáltatás
- online kereskedelem
- fotó és videostúdió

Brand

Az Új Színházzal egy új kulturális márkát, egy megjegyezhető, határozott arculattal, image-zsel rendelkező színházi „brand”-et hozunk létre. El kell érünk, hogy a közönségünk ne csupán az egyes előadások miatt, s ne a régi divat szerint, azaz egyes színházi sztárok miatt járjanak hozzánk, hanem maga a színház miatt, mert megismerik és megkedvelik az Új Színház márkát és mindig biztosak lehetnek benne, hogy egy ismeretlen előadástól, és ismeretlen szereplőktől is olyan élményt kapnak, amire vágnak és amit az Új Színházban megszoktak.

Stratégiai célunk, hogy az Új Színház állandó beszédtema legyen, a kultúra iránt érdeklődők látóterében állandóan szerepeljen és általában is a budapesti városi élet egyik megkerülhetetlen jelensége és állandó hírértékű információkat szolgáltató beszédtemája legyen. A kommunikációnak kiemelt fontosságot tulajdonítunk, mert az hozza a napi közönséget, és alakítja ki a színház hosszú távú jó hírét is.

Hiszek abban hogy ilyen módon fokozatosan önfenntartóvá tett, és így működni képes művészsínházból divatos márkát, „brand”-et és köré állandó, laza színházi közösséget szervezve törzsközönséget kovácsolhatunk, és mindennapos teltházakat vonzunk a színházi előadások és a profitorientált bevételszerző vállalkozások számára is. Hiszem, hogy ezzel a finanszírozási-privatizációs modell kialakításával az intézmény gazdaságilag működőképes lesz, és megfelelő kommunikációval megcélzott, megszerzett, s minőségi produkciókkal és profi közönségmenedzseléssel megtartott nagy létszámú törzsközönség az intézményt fenn- és Budapest állandó vérkeringésében tartja.

Koncepciónk szerint a kétszemélyes mellérendeltségi viszonyban dolgozó menedzsment team egyik

tagja a művészeti programért és annak minőségéért felel, a másik tagja pedig a fenntartásért és a gazdasági háttérért, illetve mindketten együtt felelnek a fenntartó felé azért, hogy végrehajtsák azt a művészeti-gazdasági reform-kísérletet, aminek végeredménye néhány éven belül egy piaci **bulvárkompromisszumokra nem kényszerülő, mégis öfenntartó művész-színház működési modelljének a kialakítása lehet.**

